

Sygn. akt III SK 25/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSA Marek Procek

w sprawie z powództwa P. S.A. w B., następcy prawnego P. E. Sp. z o.o. z siedzibą w L.

przeciwko Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki

o ustalenie kosztów osieroconych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 stycznia 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.

z dnia 17 września 2013 r., sygn. akt VI ACa .../13,

1. uchyła zaskarżony wyrok w całości oraz zmienia poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego w W. - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 26 maja 2010 r., sygn. akt XVII AmE .../09 w punkcie 1 w ten sposób, że kwotę (+)10.116.483 zł (plus dziesięć milionów sto szesnaście tysięcy czterysta osiemdziesiąt trzy złote) zastępuje kwotą (+) 8.832.859 zł (plus osiem milionów osiemset trzydzieści dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt dziewięć złotych), a w punkcie 2 w ten sposób, że kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych), zasądzoną od

pozwanego na rzecz powoda, zastępuje kwotą 626 zł (sześćset dwadzieścia sześć złotych),

2. znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z 31 lipca 2009 r., Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (Prezesa URE) ustalił dla P. korektę rocznych kosztów osieroconych za rok 2008 w wysokości (-)16.582.430 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł powód.

Wyrokiem z 26 maja 2010 r., XVII AmE .../09 Sąd Okręgowy - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż wysokość rocznej korekty kosztów osieroconych dla powoda wynosi (+) 10.116.483 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że Prezes URE dopuścił się naruszenia art. 30 ust. 1 i art. 32 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (Dz.U. z 2007 r. Nr 130, poz. 905 ze zm., dalej jako ustawa o KDT), co skutkowało nieprawidłowym wyliczeniem wielkości korekty rocznej kosztów osieroconych oraz skorygowaniem ich w sposób sprzeczny z zasadami dotyczącymi wytwórców energii wchodzących w skład grupy kapitałowej.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wniósł Prezes URE.

Wyrokiem z 7 marca 2012 r., VI ACa .../11 Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok, przez oddalenie odwołania powoda.

W wyniku wniesienia przez powoda skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wyrokiem z 8 maja 2013 r., III SK 34/12 (OSNP 2014 nr 5, poz. 78) uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał sprawę temuż Sądowi do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wyroku Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że konieczne jest rozważenie kwestii dopuszczalności takiej wykładni art. 32 ust. 1 ustawy o KDT, zgodnie z którą w kolejnych latach, przy rozliczaniu kosztów osieroconych, na podstawie ustawy o KDT każdorazowo uwzględniany będzie fakt

przynależności, w danym okresie rozliczeniowym, wytwórcy energii wymienionego w załączniku nr 1 do ustawy o KDT do jakiejkolwiek grupy kapitałowej.

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy Sąd Apelacyjny wyrokiem z 17 września 2013 r., VI ACa .../13 oddalił apelację Prezesa URE i obciążył go kosztami postępowania.

Sąd Apelacyjny koncentrując się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na kwestii naruszenia art. 32 ustawy o KDT stwierdził, że nie do przyjęcia jest taka wykładnia ust. 1 art. 32 ustawy o KDT, która pozwalałaby rozliczać koszty osierocone wytwórcy energii, w danym okresie rozliczeniowym, z uwzględnieniem okoliczności, że przynależy on do jakiejkolwiek grupy kapitałowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego przeciwko takiej interpretacji art. 32 ust. 1 ustawy o KDT przemawia treść art. 2 pkt 6 ustawy o KDT, który przewiduje okres korygowania dla danego wytwórcy, wchodzącego w skład grupy kapitałowej aż do dnia, w którym wygasłaby umowa długoterminowa o najdłuższym okresie obowiązywania, której stroną jest dany wytwórca wchodzący w skład tej samej grupy kapitałowej. W stosunku do powoda ostatnim rokiem, w którym zostały uwzględnione koszty osierocone był rok 2010, co zostało określone w ustawie o KDT. Skoro więc sam ustawodawca określił dla powoda maksymalny okres rozliczenia kosztów osieroconych, brak jest podstaw do rozciągnięcia przyznanej powodowi pomocy na kolejne lata, zaś korygowanie kosztów osieroconych powoda w ramach grupy kapitałowej tylko za lata 2008-2010 pozostawałoby w sprzeczności z dyspozycją art. 2 pkt 6 ustawy o KDT. Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Prezesa URE o konieczności uwzględniania przekształceń w składach grup kapitałowych, zawartych w załączniku nr 7 do ustawy o KDT uznając, że wolą racjonalnego ustawodawcy było dokonywanie korekty kosztów osieroconych z uwzględnieniem danych zawartych w załączniku nr 7 do ustawy o KDT w określonym tam kształcie, gdyż pozwala to na dokonanie właściwych obliczeń korekty rocznej kosztów osieroconych.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł Prezes URE, zaskarżając go w całości.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj.: 1) art. 32 ustawy o KDT w zw. z art. 2 pkt 1 tej ustawy, przez jego niezastosowanie w okolicznościach niniejszej sprawy na skutek przyjęcia, iż powód

nie wchodził w skład tej samej grupy kapitałowej co P. S.A.; 2) art. 2 pkt 1 ustawy o KDT, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż o fakcie przynależności wytwórcy do danej grupy kapitałowej, definiowanej w niniejszym przepisie, przesądza okoliczność przynależności wytwórcy do tej grupy kapitałowej w dniu wejścia w życie ustawy, a w konsekwencji przyjęcie, iż powód, w myśl przepisów ustawy o KDT, nie wchodził w skład tej samej grupy kapitałowej co: [...]; 3) art. 2 pkt 6 ustawy o KDT przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż przepis ten w zakresie definiowania pojęcia „okres korygowania”, w przypadku wytwórców wchodzących w skład grup kapitałowych, jako okresu do dnia, w którym wygasłaby umowa długoterminowa o najdłuższym okresie obowiązywania, której stroną jest dany wytwórca lub inny wytwórca wchodzący w skład tej samej grupy kapitałowej, odnosi się wyłącznie do grup kapitałowych istniejących w dacie uchwalenia ustawy i przewidzianych w załączniku nr 1 do ustawy o KDT, a tym samym przyjęcie, iż ustawodawca nie przewidział możliwości przedłużenia okresu korygowania (ponad okres trwania danej umowy długoterminowej) wytwórcy, który stał się częścią grupy kapitałowej już po uchwaleniu ustawy o KDT.

Prezes URE wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, a w wypadku uznania, iż wskazane zarzuty są oczywiście uzasadnione wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie, iż wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych dla powoda za rok 2008 wynosi (+) 3.583.832 zł. Wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Prezesa URE powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem z 24 stycznia 2017 r. Prezes URE wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych dla powoda za 2008 r. wynosi (+) 8.832.859 zł. Pismem z 25 stycznia 2017 r. powód zaakceptował wyliczenia przedstawione przez Prezesa URE oraz wniosek o wydanie orzeczenia reformatoryjnego o treści wnioskowanej przez organ regulacji energetyki.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna Prezesa URE ma uzasadnione podstawy.

Istota problemu w przedmiotowej sprawie sprowadza się do konieczności przyjęcia statycznego lub dynamicznego podejścia do określania składu grupy kapitałowej przy ustalaniu zasad rekompensaty kosztów osieroconych. Konieczność przyjęcia podejścia dynamicznego, tj. uwzględniającego rzeczywistego składu grupy kapitałowej za dany rok, została potwierdzona w wyroku Sądu Najwyższego z 10 listopada 2016 r., III SK 53/13 (LEX nr 2169496), wydanym w wyniku rozstrzygnięcia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) pytania prejudycjalnego w sprawie C-574/14 PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. W orzeczeniu tym TSUE stwierdził, że metodologia kosztów osieroconych opiera się na założeniu, że warunki konkurencji na rynku energii elektrycznej są zmienne, co uzasadnia konieczność uwzględnienia zmian związanych z pewnymi aspektami tego rynku w danym państwie członkowskim. W szczególności, system płatności kosztów osieroconych musi uwzględniać przyszły rozwój konkurencji, a przy ich kalkulacji należy mieć na względzie zmiany wskaźników, pozwalających ocenić stopień osiągniętej konkurencji na rynku. Konieczne jest zatem uwzględnienie wszystkich zmian w strukturze własności spółek zajmujących się wytwarzaniem energii elektrycznej, które to zmiany powinny być brane pod uwagę przez organy i sądy krajowe dokonujące korekty rocznej kosztów osieroconych. Co więcej, sama koncepcja korekty jest związana z uwzględnieniem nowych okoliczności, które zaistniały już po przyznaniu rekompensaty kosztów osieroconych i nie może zostać sprowadzona do odesłania do składu grupy kapitałowej w postaci ustalonej uprzednio w krajowym akcie ustawowym. Przyjęcie powyższego dynamicznego podejścia do zasad ustalania rekompensaty kosztów osieroconych pozwala na uniknięcie wszczynania na nowo postępowania w sprawie uprzedniej kontroli z art. 108 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej za każdym razem, gdy dojdzie do przekształceń strukturalnych danej grupy kapitałowej.

Koncepcja dynamicznego podejścia do określania składu grupy kapitałowej, na potrzeby dokonywania korekty rocznej kosztów osieroconych znajduje

zastosowanie także w tej sprawie. Słusznie zatem Prezes URE podnosił w skardze kasacyjnej, że w okolicznościach niniejszej sprawy zastosowanie powinien znaleźć art. 32 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy o KDT. Pomimo, iż powód nie został ujęty w załączniku nr 7 do ustawy o KDT jako członek tej samej grupy kapitałowej co P. E. B. S.A., to z uwagi na fakt, iż w okresie dokonywania korekty rocznej powód jak i P. E. B. S.A. byli członkami tej samej grupy kapitałowej, należy stwierdzić, iż wynik finansowy tego podmiotu mógł wpłynąć na korygowanie wartości korekty rocznej kosztów osieroconych powoda, w taki sposób, jaki został uwzględniony w zaskarżonej decyzji Prezesa URE. Z tych też powodów Sąd Najwyższy uznał zarzuty kasacyjne za uzasadnione.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, zmieniając wyrok Sądu pierwszej instancji co do wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych zgodnie z wnioskiem reformatoryjnym Prezesa URE, zaakceptowanym przez powoda.

Stosownie do art. 100 k.p.c. koszty postępowania apelacyjnego i kasacyjnego między stronami zostały zniesione, ponieważ w wyniku dwóch wyroków Sądu Najwyższego wydanych w tej sprawie uwzględniono raz skargę kasacyjną powoda, a następnie Prezesa URE, zaś odwołanie powoda zostało – ostatecznie - uznane za zasadne w części, co uzasadniało stosunkowe rozliczenie kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji.